

Judith Leyster și lumea artei din Haarlem

Judith Leyster (1609-1660) a fost neobișnuită, nu doar ca pictoriță, ci și ca femeie care nu provenea dintr-un mediu artistic. Tatăl ei a fost un berar de succes și un producător de țesături din Haarlem, Olanda, care a schimbat numele familiei cu cel al afacerii sale: Leyster. Probabil că și-a încurajat fiica să urmeze o carieră artistică după ce a dat faliment în 1624, ca mijloc de a câștiga pentru familie niște bani atât de necesari.

Leyster s-a format cu Frans Pieter de Grebber, un portretist și peisagist local, a cărui fiică și fiu învățau, de asemenea, în atelierul tatălui lor. Se cunosc puține lucruri despre primele sale lucrări, deși a fost menționată cu entuziasm în ghidul lui Samuel Ampzing pentru Haarlem din 1628 ca având "o intuiție ascuțită și bună".

Umor și teatru

Primele sale lucrări cunoscute, Serenada și Bețivul vesel, datează din 1629. La acea vreme, scena artistică din Haarlem era dominată de frații Hals: Frans, faimos

pentru portretele sale pictate liber și cu o postură dezinvoltă, și fratele său Dirck Hals, care era un pictor de succes al scenelor umoristice de gen. Leyster a fost în mod clar influențat de amândoi.

Tabloul Bețivul vesel are un fundal gri simplu, care se potrivește cu diagonala mesei pentru a crea un spațiu înclinat pentru figura înclinată. Starea de răs și postura dinamică în care bărbatul ridică ulciorul amintesc foarte mult de lucrări ale lui Frans Hals precum The Merry Drinker (1628-1630), deși Leyster folosește un stil mai finisat. Obrajii roși ai personajului, pălăria extravagantă cu pene și costumul larg îl caracterizează ca fiind mai degrabă o figură din comedia teatrală decât din viața reală. Și, deși este fumător și băutor, privitorul este încurajat să râdă cu el și să se bucure de plăcerile sale, mai degrabă decât să facă morală cu privire la viciile sale.

Frans Hals *The merry drinker, detail.*

Succesul ei

Până în 1635, Leyster a devenit una dintre primele femei admise în Breasla Sfântului Luca, asociația artiștilor din Haarlem. Avea propriul atelier și studenți și era suficient de cunoscută pentru a-și semna lucrările cu o monogramă, J-L*. Autoportretul său din 1630, probabil lucrarea de prezentare pentru breaslă, o arată ca o maestră încrezătoare în arta sa, cu pensule și paleta în mâini.

Portretul este o imagine pusă în scenă în mod deliberat. Ea este îmbrăcată mult prea formal pentru a lucra cu adevărat. În egală măsură, a luat decizia de a schimba tabloul de pe șevalet din portret în una dintre lucrările sale caracteristice de gen, făcând publicitate efectivă la ceea ce știa să facă cel mai bine. Postura este dezinvoltă: gura ei deschisă aproape că sugerează că poartă o conversație cu privitorul. Pictura lejeră a

gulerului și a bonetei supradimensionate creează un sentiment de vivacitate și mișcare, ca și cum ea ar fi în actul de a se întoarce spre noi. Privirea directă și postura dinamică a lui Leyster reprezintă o declarație sfidătoare că ea poate și va concura într-o lume masculină.

Judith Leyster și Caravaggiștii din Utrecht

Caravaggiștii din Utrecht au fost un grup de artiști olandezi influențați de opera pictorului italian Caravaggio, care au exploatat contraste dramatice de lumini și umbre în compoziții naturaliste. Este posibil ca Leyster să fi intrat în contact cu lucrările lor în timp ce familia ei a locuit pentru scurt timp în apropiere de Utrecht, în jurul anului 1624, deși este mai probabil că i-a cunoscut prin exemplele din Haarlem. Cu siguranță, ea a fost unul dintre primii pictori din Haarlem care a explorat posibilitățile oferite de lumina lumânărilor.

Un joc de Table (c. 1631) prezintă trei figuri adunate în jurul unei mese luminate de o singură lampă. Fundalul umbrat și pozițiile înclinate spre interior creează un sentiment de intimitate și angajament. Flacăra scoate în evidență culori surprinzător de vii și expresii faciale pline de viață, care surprind un moment în timp. Masa înclinată și diagonalele puternice ale compoziției, observate în special în figura din prim-plan, sunt exagerate de un punct de vedere neobișnuit, deoarece părem să privim scena de sus.

Judith Leyster și Frans Hals

Există dovezi documentare că Leyster și Frans Hals se cunoșteau și erau rivali în Haarlem. Leyster a fost martor la botezul unuia dintre copiii lui Hals și au fost implicați într-o dispută legală cu privire la un student în 1635. Asemănarea dintre lucrările lor i-a determinat, de asemenea, pe unii istorici de artă să sugereze că Leyster ar fi fost colega lui Hals. Chiar și în timpul vieții sale, lucrările lui Leyster au fost confundate cu cele ale lui Hals sau prezentate în mod deliberat ca fiind ale lui Hals, ceea ce a dus la "ștergerea" efectivă a acesteia din istorie.

În 1892, un proces legat de vânzarea unui presupus tablou al lui Frans Hals a dus la descoperirea de către istoricul de artă olandez Hofstede de Groot, care a descoperit că monograma distinctivă J-L* de pe *Serenada* și alte cinci tablouri era de fapt a lui Leyster. Acesta a fost începutul redescoperirii sale. Au fost examinate și alte lucrări ale lui Hals și ale soțului lui Leyster, Jan Miense Molenaer, iar în prezent îi sunt atribuite aproximativ 20 de tablouri.

Serenada arată modul în care Leyster a combinat în mod eficient iluminarea dramatică a Caravagiștilor din Utrecht cu stilul mai puțin finisat al lui Frans Hals. Folosirea luminii de fundal pentru a crea de haloul în jurul pălăriei elaborate a cântărețului la lăutar a fost neobișnuită, permițându-i să creeze zone de umbră adânci și dându-i acestuia un aspect teatral. La fel ca multe dintre lucrările sale, este o postură de acțiune: bărbatul pare să fie surprins cu gura deschisă în mijlocul cântecului. Se uită într-o parte, poate că își îndreaptă privirea către femeia căreia îi cântă o serenadă, poate că se îndreaptă dinspre scenă către un public nevăzut. Sentimentul de iminență este accentuat de tușele puternice de pensulă liberă, în special pe degete și pe față.

Un pictor de femei

Este tentant să o considerăm pe Judith Leyster ca fiind o "femeie Frans Hals", dar ea are un stil propriu, care derivă în parte din exploatarea luminii și a compoziției caravagiste, dar și din perspectiva sa asupra femeilor. Autoportretul ei este un prim exemplu în acest sens. Într-o perioadă în care se aștepta ca femeile să fie liniștite și respectabile, ea se prezintă ca fiind exuberantă și extrovertită, încrezătoare în propriile abilități.

Căsătoria lui Judith Leyster

În 1636, Leyster s-a căsătorit cu Jan Miense Molenaer (1610-1668), un alt artist din Haarlem. Cuplul s-a mutat la Amsterdam, unde Molenaer și-a continuat cariera de succes ca pictor de grupuri de gen. Leyster nu a continuat să picteze. A avut cinci copii, dintre care doar doi au supraviețuit până la vârsta adultă. Avea o gospodărie de condus, mai ales după 1648, când cuplul a cumpărat un conac la țară în Heemstede, în afara orașului Haarlem. În egală măsură, după ce crescuse într-o afacere de familie, ea s-a ocupat acum de finanțele lui Molenaer și a acționat ca dealer de artă pentru lucrările soțului ei.

Tabloul său Pețitorul (1631) prezintă o scenă de gen foarte tipică, în care o femeie primește atenția unui pretendent. Cu toate acestea, în timp ce majoritatea reprezentărilor masculine se concentrează pe moravurile dezordonate ale femeii sau pe umorul deochiat al întâlnirii, Leyster arată clar că este vorba de o atenție nedorită. Lumina surprinde strălucirea monedelor din mâna bărbatului, expresia lascivă, mâna intruzivă de pe brațul personajului feminin. Ea continuă să coasă cu o determinare calmă, liniștită. Ținuta alb-albastră și albă pare o alegere deliberată a costumului asemănătoare cu cea a Fecioarei, iar Leyster folosește iluminarea din spate pentru a da impresia unei aureole în jurul capului ei. Există o seninătate și o introspecție aproape ca la Vermeer în ceea ce o priveșt

De asemenea, se pare că a ajutat la atelierul lui. Există o serie de lucrări, cum ar fi "O femeie care cântă la virginal" (c. 1637), în care se crede că Leyster a pozat. Copiii nu sunt ai ei, deci nu este un portret de familie, ci o alegorie de gen despre dragoste. Muzica armonioasă era o metaforă bine stabilită pentru romantism. Maimuța înlănțuită era un simbol pe care Molenaer îl folosisese anterior pentru a reprezenta constrângerea sexuală, iar copiii reprezintă roadele unei căsnicii fericite.

Moștenirea lui Judith Leyster

Istoricii de artă nu sunt de acord dacă Leyster s-a simțit obligată să renunțe la pictura profesională după căsătorie sau dacă a ales să facă acest lucru. Pentru unii, ea este un exemplu perfect de femeie forțată să se conformeze rolului de soție și mamă în detrimentul talentului său. Dar se pare că nu a fost niciodată o artistă prolifică și, probabil, a văzut întotdeauna pictura mai degrabă ca pe o profesie decât ca pe o vocație. Cu siguranță a continuat să se implice activ în lumea artei. Este foarte posibil să fi lucrat cu soțul ei la picturi care au fost apoi vândute ca fiind ale lui. Cu toate acestea, singurele lucrări semnate care au supraviețuit după căsătoria ei sunt ilustrații în acuarelă pentru o carte despre lalele datând din 1643.

Există doar aproximativ 20 de lucrări care au supraviețuit și care sunt în general atribuite lui Judith Leyster. Povestea ei este cea a unei promisiuni neîmplinite. Dar cele câteva picturi care au supraviețuit arată îndemânare, vitalitate, abilitatea de a reda lumina și de a crea o stare de spirit și o imensă bucurie de a trăi. Leyster a insuflat viață și caracter figurilor sale prin intermediul pensulației sale libere, aplicate rapid, precum și prin pozițiile și compozițiile

sale informale. A fost cu adevărat revoluționară în utilizarea iluminării cu halo. Este imposibil să te uiți la cele mai bune lucrări ale sale și să nu-ți dorești să fi pictat mai mult. Cu toate acestea, chiar și ceea ce a supraviețuit este mai mult decât suficient pentru a justifica locul ei ca pictoriță importantă a Epocii de Aur olandeze. Nu doar o femeie simbolică, nu doar o femeie Frans Hals, ci o vedetă de sine stătătoare.

Text - traducere AG

Autor - Catriona Miller

<https://www.dailyartmagazine.com/judith-leyster-dutch-golden-age/>